

03. Ikasgaia

Farmakoen metabolismoa eta irazketa

Farmakologia Fisioterapian

OpenCourseWare

UPV/EHU OCW-2018

Iván Manuel Vicente
María Torrecilla Sesma
Farmakologia Saila, UPV/EHU

Edukiaren laburpena

1.-Farmakoen metabolismoa

1.1.-Metabolismoaren helburuak eta aldiak

A) I aldiko erreakzio metabolikoak: oxidazioa

B) II aldiko erreakzio metabolikoak: konjugazioa

1.2.-Metabolismoaren ondorio biologikoak

1.3.- Metabolismoa baldintzatzen duten faktoreak

2.-Farmakoen irazketa

2.1.- Giltzurrun irazketa: mekanismoak eta pH eragina

2.2.- Behazun irazketa: gibel heste barneko zirkulazioa

2.3.- Beste iraiketa-bideak: arnas bidea, jariakinak

2.4.- Erdibizi plasmatikoa eta plasma garbiketa (aklaramendua)

1.-Farmakoen metabolismoa

1.1.-Metabolismoaren helburuak eta aldiak

1.-Inaktibazioa lortzea

2.- Iraizketa erraztea (liposolbagarritasuna murriztuz)

Non gertatzen da?

- Gibelean (sare endoplasmikoan): I. eta II. aldiko erreakzioak
- Plasman: hidrolisia (ad. kolinesterasaz)
- Hestean
- Biriketan

Metabolismo farmakologikoaren aldiak

1. Aldikoak

Polaritatea handitzen
Metabolito aktibo edo inaktiboak
Profarmakoak aktibatzen

2. Aldikoak

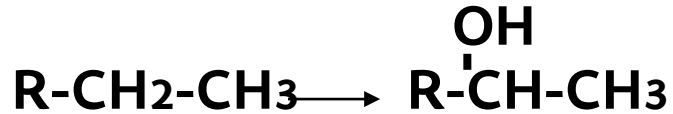
Lotura kobalentak barneko molekulekin
Konjugazio molekula handiak (inaktiboak)
Gernu eta behazunetik kanporaketa

A) I aldiko erreakzioak: oxidazioa

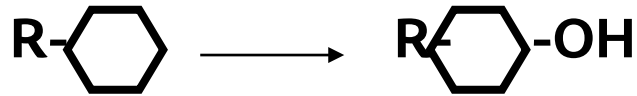
Mikrosomal kanpokoak (MAO, ald DH, Alc DH, xantinooxidasas)

Mikrosomalak: gibelesko P450 zitokromoa

Alboko katearen oxidazioa (ibuprofeno)

hidroxilazioa (propranolol)

O-desalkilazioa (kodeina)

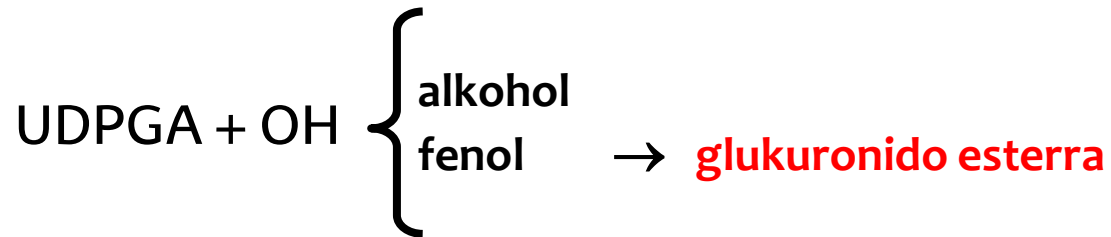
Beste I aldiko erreakzioak

hidrolisia (esterasak), erredukzioa

I aldiko metabolitoak, polartasun handiagoko molekulak⁴

B) II aldiko erreakzioak: **konjugazioa** (sintesia)

glukuronizazioa

ej: katekolaminak, bilirrubina, hormona esteroideoak

Beste II aldiko erreakzioak: sulfato, azetilo,

Beste guneak: hestea, plasma, birikak, giltzurrunak

II aldiko molekulak aktibitate gabekoak izaten dira
(salbuespenak daude)

1.2.-Metabolismoaren ondorio biologikoak

1.- INAKTIBAZIOA

Azetilkolina → az. Azetikoak + kolina

2.- AKTIBAZIOA (AURREFARMAKOAK)

Prontosil (koloratzailea) → sulfamida (antimikrobianoa)

Balaziklobir → aziklobir → aziklobir- hirufosfata (aktiboa)

Levodopa → dopamina

3.- AKTIBITATE BERDINEKO MOLEKULAK

Imipramina → desipramina (antidepresiboak)

Fenazetina → parasetamola (AIIE-ak)

4.- AKTIBITATEAREN LUZAPENA

Diazepam → Nordiazepam

5.- AKTIBITATEAREN ALDAKETA KUALITATIBOA

Iproniazida (antidepresiboak) → isoniazida (antituberkulosoak)

6.- METABOLITOEN TOXIKOTASUNA

Parasetamola (azetaminofenoak) → azetimidokinona (gibel-toxikotasuna)

1.3.- Metabolismoa baldintzatzen duten faktoreak

1. FISIOLOGIKOAK:

ESPEZIEA

ADINA Kloranfenikolaren glukuronizazioa (ume grisaren sindromea)

ARRAZA CYP2D6 eskasia arraza zurian %5-10 (klozapina, kodeina, metoprolol)

2. GENETIKOAK:

KOLINESTERASA ATIPIKOA

Sukzinilkolinen eragin luzeagoa

AZETILATZAILE AZKARRAK/GELDOAK

Isoniazida (neuropatia periferikoa) → azetilhidrazina (gibel-toxikotasuna)

3. PATOLOGIKOAK: GIBELEKO GUTXIEGITASUNA

4. FARMAKOLOGIKOAK:

INHIBIZIO ENTZIMATIKOA Kloranfenikola, zimetidina...

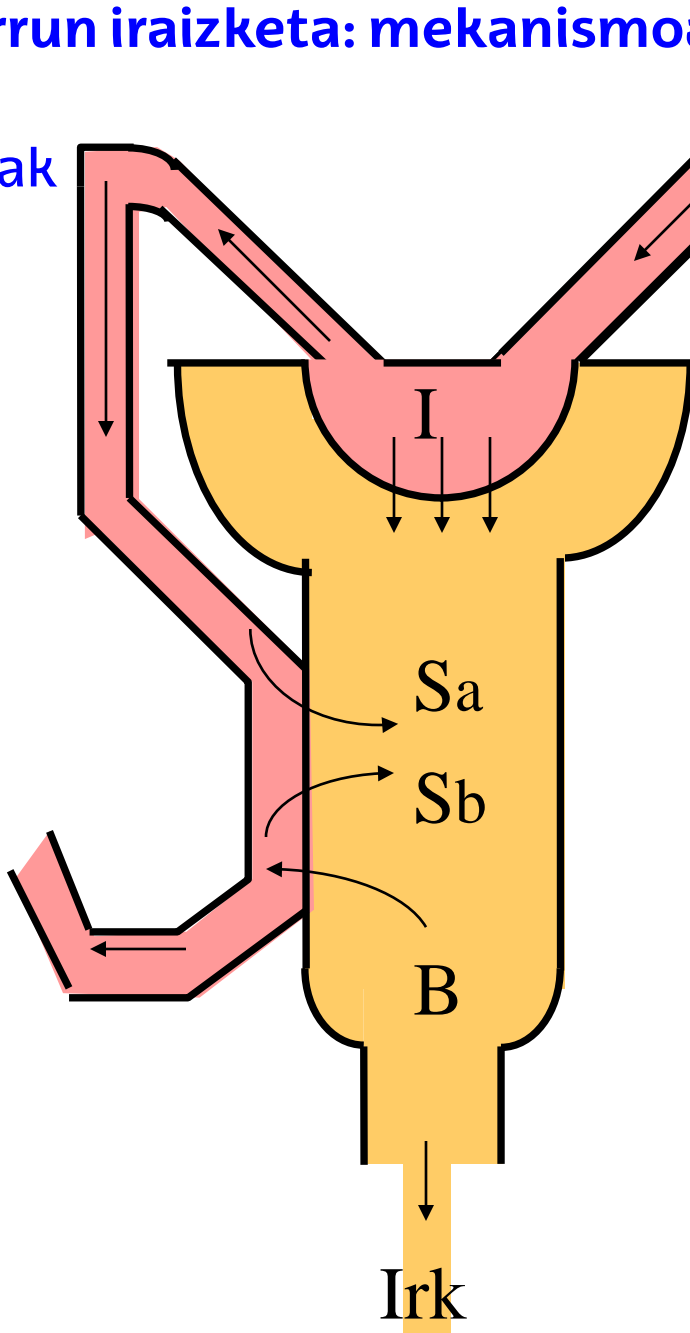
INDUKZIO ENTZIMATIKOA Karbamazepina, fenobarbital, errifanpizina..tabakoa

2.- Farmakoen irazketa

2.1.- Giltzurrun irazketa: mekanismoak eta pH eragina

Mekanismoak

$$\text{Irk} = \text{I} + \text{S} - \text{B}$$

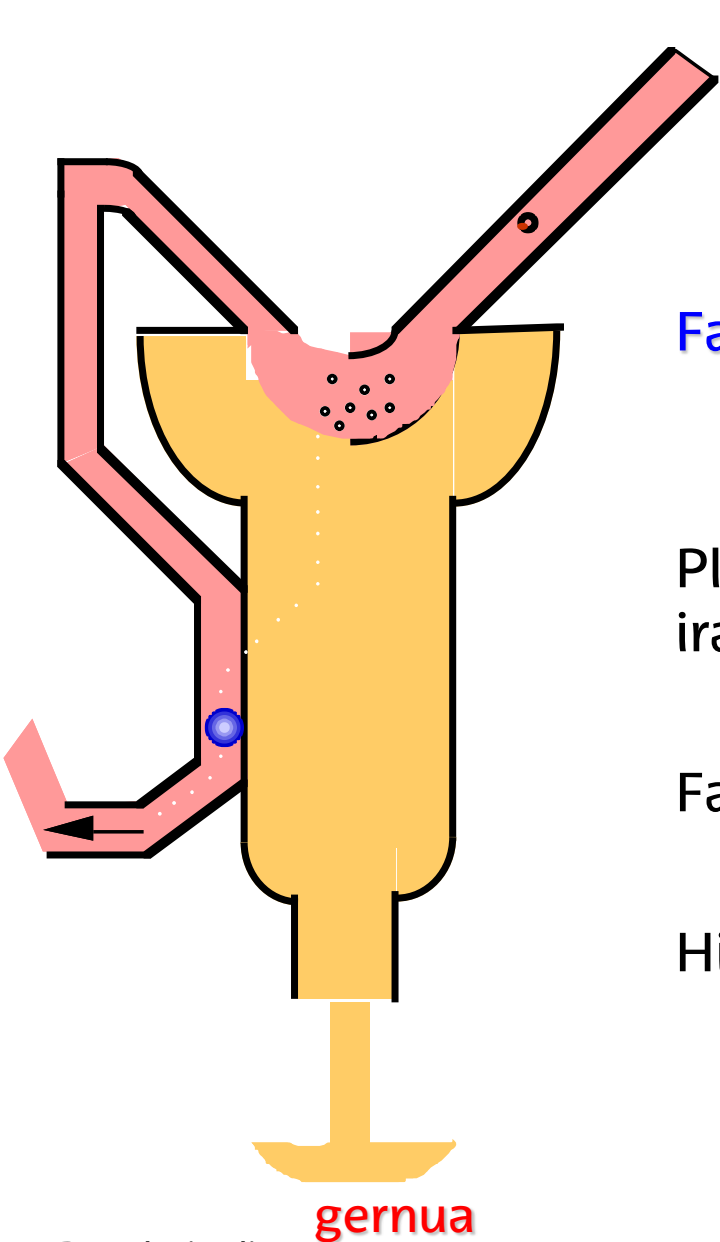
I – iragazketa glomerularra (I)

S – jariaketa aktiboa (J)
(azido eta basikoak)

B – bixurgapen pasiboa
(fko liposolugarriak)

Irk -irazketa

2.1.- Giltzurrun irazketa: mekanismoak eta pH eragina

Farmako eta metabolitoen kaporaketa

Plasma proteinekin lotutako farmakoak ez dira iragazten

Farmako lipofilikoak bixurgatzen dira

Hidrofilikoak kanporatzen dira

2.1.- Giltzurrun irazketa: mekanismoak eta pH eragina

Farmakoen irazketa: hodiedako jariaketarako garraio aktiboko sistemak

SUBSTANTZIA AZIDOEN GARRAIATZAILEA

Azido urikoa
Penizilinak
Probenezida
Fenilbutazona
Salizilatoak
Glukuroniko-konjugatuak....

SUBSTANTZIA BASIKOEN GARRAIATZAILEA

Dopamina
Serotonina
Histamina
Morfina
Prokaina
Kinina...

2.1.- Giltzurrun irazketa: mekanismoak eta pH eragina

fluido	pH
Urdaila	1.0 - 3.0
Duodeno	5.0 - 6.0
Heste meharra	8.0
Heste lodia	8.0
Plasma	7.4
LZR	7.3
gernua	4.0 - 8.0

Gernuko pH aldaketak ionizatu eta ez ionizatutako molekulen arteko oreka aldarazten du.

Gernua azidifikatuz (amonio kloruroa)

Basikoak

Gernua basifikatuz (sodio bikarbonatoa)

Azidoak 12

2.3.- Beste iraiketa-bideak: arnas bidea, jariakinak

BIRIKAK

Difusio pasiboa
Gasak + likido hegazkorrak

IZERDIA, LISTUA

Batez ere difusio pasiboa
pH~ azidoa (5,8-7,8)

* Monitorizazioa: fenitoina
karbamazepina
teofilina...

ESNEA

Difusio pasiboa

- Lipodisolbagarritasuna
- Pp/esne-proteinak
(laktoalbumina, kaseina, laktoglobulinak)
- pH~ azidoa (6,5-7,4)
(kafeina, eritromizina, antihistaminikoak...)

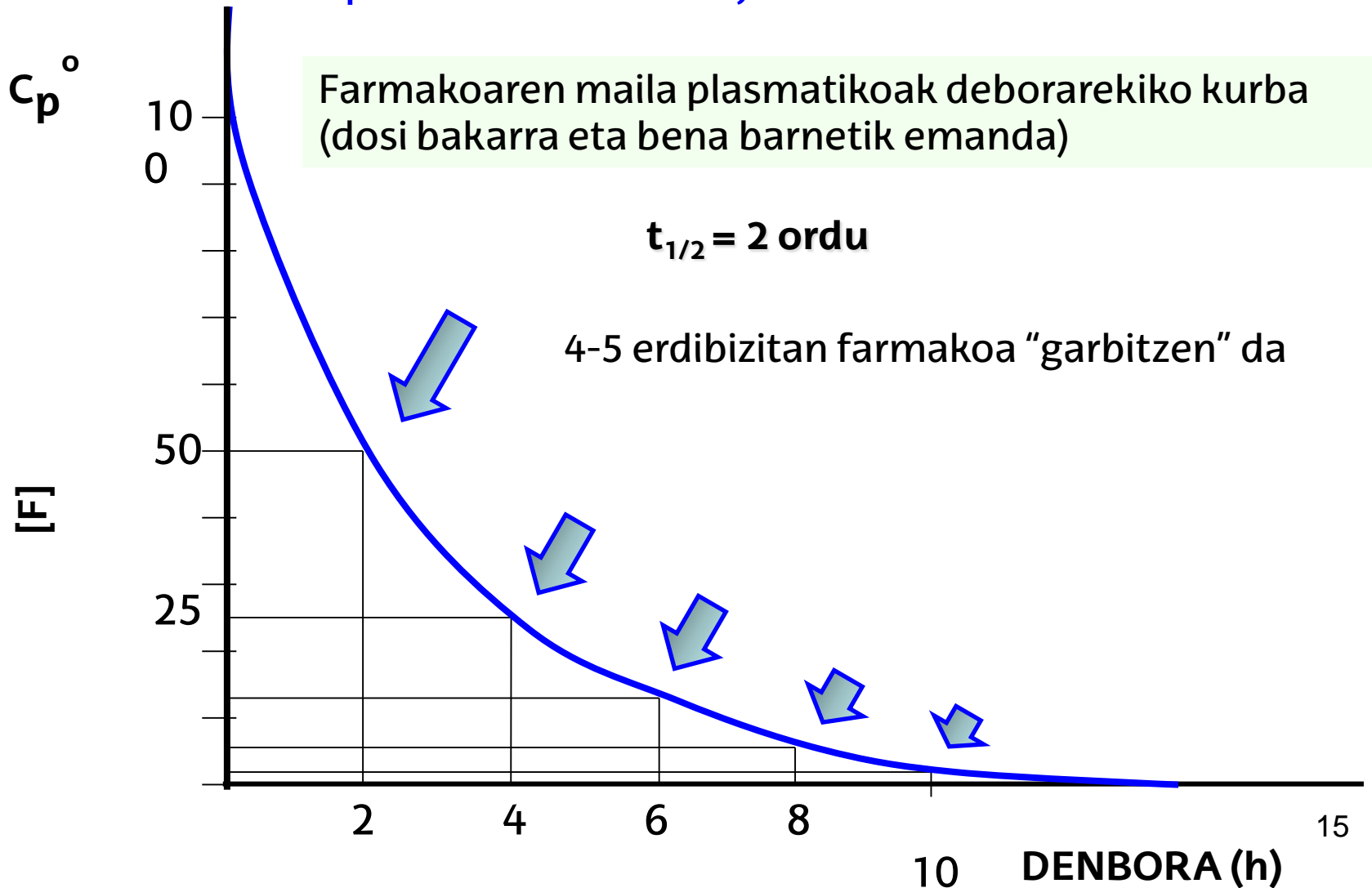
Iraizketa maila

2.4.- Erdibizi plasmatikoa eta plasma garbiketa (aklaramendua)

ERDIBIZI PLASMATIKOA, $t_{1/2}$ (h)

Farmakoaren maila plasmatikoa erdira jaisteko beharrezkoa den denbora.

2.4.- Erdibizi plasmatikoa eta plasma garbiketa (aklaramendua)

GILTZURRUN-AKLARAMENDUA EDO PLASMA-GARBIKETA (Cl_r)

Garbitzen den plasma bolumena denbora unitateko

- Giltzurrun-fluxu plasmatikoa ≈ 700 ml/min
- Iragazketa glomerularra (kreatinina) $\approx 100-130$ ml/min

ADIBIDE BATZUK

1. Birxurgapenik ez
(kreatinina, inulina) $Cl_r \approx 100$ ml/min
2. Iraizpen aktiboa
(penizilina) $Cl_r \approx 700$ ml/min

$$Cl_{total} = Cl_r + Cl_{metab} + Cl_{beste\ irazketa}$$

bide guztiak